

משטרת ישראל
אגף חקירות ומודיעין

-בלמ"ס-

נוהל זה הינו נוסח חלקי שהותר לעיון על פי חוק

פרק: חקירות	תת-פרק: נוער	מספר: 300.11.037

נוהלי אח"ם

שם נוהל: הטיפול המשטרתי בקטינים עוברי חוק מתחת לגיל 12

תאריך פרסום: 19/03/2026
תאריך תחילה: 19/03/2026
תאריך ביטול:
נוסח: 1

מספר נוהל ישן : 03.300.037

1. כללי

- א. על פי סעיף 134 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 "לא יישא אדם באחריות פלילית בשל מעשה שעשה בטרם מלאו לו שנים עשרה שנים".
- ב. בשים לב לכך, עניינם של קטינים עוברי חוק שטרם מלאו להם 12 שנים יטופל באפיק רווחתי כמפורט להלן.
- ג. נוהל זה גובש בשיתוף משרד הרווחה והשירותים החברתיים ונועד להסדיר את הטיפול המשטרתי בקטינים שאינם ברי עונשין מחמת גילם, בדרך שתחסוך מהם, ככל האפשר, את ההליך הפלילי, על כל משמעויותיו.

2. הגדרות בנוהל זה

- א. **אפטרופוס** – מי שבית המשפט מינה לאפטרופוס, כקבוע בחוק הכשרות המשפטית והאפטרופסות, תשכ"ב-1962.
- א. **הורה** – לרבות הורה חורג, מאמץ ואפטרופוס.
- ב. **חוקר נוער** – שוטר, שהמפקח הכללי של משטרת ישראל או מי שהוא הסמיך לעניין זה, הסמיך לחקור נוער; לא יוסמך שוטר כחוקר נוער אלא לאחר שקיבל הכשרה לצורך כך, כפי שיקבע המפקח הכללי של משטרת ישראל.
- ג. **עו"ס** – עובד סוציאלי לפי חוק הנוער (טיפול והשגחה), התש"ך-1960 ושמונה לפי סעיף 30 לחוק;
- ד. **קטין שאינו בר עונשין** – מי שטרם מלאו לו 12 שנים.
- ה. **קצין מוסמך** – קצין הנוער בתחנת המשטרה, ובהעדרו – הקצין הממונה על החקירות בתחנת המשטרה; ולעניין חקירה בעבירות לפי פקודת התעבורה – ראש מחלק תאונות דרכים במרחב

ובהיעדרו קצין הבוחנים המרכזי, ובלבד שקיבלו הכשרה לצורך תפקידם לעניין חוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א-1971, כפי שיקבע המפקח הכללי של משטרת ישראל.

3. הבסיס החוקי

- א. חוק הנוער (טיפול והשגחה), התש"ך-1960 (להלן: "חוק נוער טיפול").
- ב. חוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א-1971 (להלן: "חוק הנוער שפיטה").
- ג. חוק העונשין, התשל"ז-1977.
- ד. חוק לתיקון דיני ראיות (הגנת ילדים), התשט"ו-1955.
- ה. פקודת המטא"ר 14.01.05 – "חקירת קטין".
- ו. פקודת המטא"ר 14.01.021 – "הודעות חשודים ועדים – רישומן וגבייתן".

4. דרכי פעולה

א. עיכוב ומעצר קטין שאינו בר עונשין

- (1) אין לעצור קטין שאינו בר עונשין החשוד בביצוע עבירה, לרבות בעבירה מסוג פשע.
- (2) מותר לעכב קטין שאינו בר עונשין במקום או למתקן משטרה לצורך בירור פרטים אודותיו (גילו, כתובתו ופרטים מזהים אחרים). בירור פרטים זה חייב להיעשות ללא דיחוי.

ב. אופן גביית הודעה מקטין שאינו בר עונשין

- (1) אין לחקור קטין שאינו בר עונשין, החשוד בביצוע עבירה, באזהרה. אין לפתוח כנגדו תיק פלילי (פ.א) ואין ליטול ממנו אמצעי זיהוי.
- (2) הודעתו של קטין שאינו בר עונשין, החשוד בעבירה, תגיבה **כעדות של עד** ותירשם בטופס עדות. דבריו יתועדו כלשונם.
- (3) מצא הקצין המוסמך כי יש צורך לגבות את עדותו של קטין שאינו בר עונשין, יורה על גביית עדותו, במקום הראוי על פי שיקול דעתו גם מחוץ לתחנת משטרה לרבות מרכזי הגנה לדוגמה: חקירה בביתו של הקטין או במקום שאינו תחנת משטרה לרבות מוסד חינוכי, בהתאם לחומרה ונסיבות העניין.
- (4) גביית הודעתו של קטין שאינו בר עונשין החשוד בביצוע עבירה תיעשה על ידי חוקר נוער, למעט בנסיבות כמפורט בפקודת המטא"ר 14.01.05.
- (5) חקירת קטין שאינו בר עונשין בעבירות בנסיבות המנויות בתוספת לחוק לתיקון דיני הראיות (הגנת ילדים), התשט"ו-1955, תיעשה בידי חוקר ילדים.
- (6) במקרים בהם חקירת האירוע מחייבת או מצריכה בפעולות חקירה נוספות כגון הולכה והצבעה על מקום ביצוע העבירה, שחזור שיטת הביצוע ונסיבות הביצוע, הצבעה על שותף בגיר לדבר ביצוע עבירה – יבוצעו בתיעוד חזותי, פעולות חקירה אלו, יבוצעו בשיתוף הורי הקטין ובנוכחותם, למעט בנסיבות כמפורט בסעיף ד לנוהל זה, וזאת תוך שמירה קפדנית על כך שהדברים יבוצעו כפי שמבוצעים בחקירת עד, ולא כבחקירת חשוד. אולם תוצרים אלו לא יועברו אלא כקבוע בקריטריונים בהנחיית פרקליט המדינה 14.8 – "בקשה מצד גורמים שונים לעיין במידע המצוי בתיק החקירה", לרבות פנייה ובקשת אישור מבית המשפט במקרים המתאימים.

בכל הנוגע לתיקים בהם הוגש כתב אישום יש להתייעץ עם האחראי על תחום הנוער בפרקליטות הרלוונטית. יודגש כי במקרים בהם מדובר בעבירות המנויות בתוספת לחוק לתיקון דיני הראיות (הגנת ילדים) תשט"ו-1955, פעולות חקירה מסוג זה יבוצעו על ידי חוקרי ילדים ובשאר המקרים על ידי חוקר נוער מוסמך.

(7) יש למצות את החקירה גם במקרים בהם החשוד מתחת לגיל 12, כאשר קיימים שיקולים שיש בהם להצדיק זאת, כגון: כאשר מדובר באירוע שיש בו עניין ציבורי רב או רכוש שיש לאתרו, או חשודים נוספים בקשר לאירוע, שניתן להניח שהם מעל גיל 12, או שקיימים שיקולים אחרים, שיש בהם להצדיק את המשך חקירת האירוע. שמו של הקטין שאינו בר עונשין לא יצוין על גבי כריכת התיק כחשוד.

(8) בעבירות קלות ובמקרים חריגים, רשאי הקצין המוסמך להורות כי יש להסתפק במתן אזהרה לקטין שאינו בר עונשין בטלפון באמצעות הורהו. אזהרה כאמור תתועד בזכ"ד.

ג. סיווג התיק ותיק חומרי החקירה

חומר החקירה בעניינו של הקטין יסווג כהליך טיפול וייגנו בעילה "הנילון אינו בר עונשין מטעמי גיל".

ד. נוכחות הורים בזמן חקירה

(1) קטין שאינו בר עונשין החשוד בביצוע עבירה, שיש לחקרו בעבירה שחוק הגנת ילדים לא חל על חקירתה, יוזמן לחקירה בתחנת המשטרה ויחקר בידיעת הורהו, או אפוטרופסו ובנוכחותם. רשאי הקצין הממונה על החקירה להורות כי הורהו, או אפוטרופסו לא יודע על החקירה מן הטעמים הרשומים בסעיף 9(א)(ג) לחוק הנוער שפיטה.

(2) קטין כאמור השווה במעון/פנימייה, יוזמן לחקירה ויחקר בידיעת מנהל המסגרת.

(3) גביית הודעה מקטין שאינו בר עונשין החשוד בביצוע עבירה בלא ידיעת הורהו, ללא נוכחות ההורה, וחקירתו בשעות הלילה תעשה במקרים חריגים, באישור הקצין המוסמך. החלטת הקצין ונימוקיה יתועדו בתיק החקירה. לעניין זה, יחולו הוראות סעיפים 9' עד 9' ו-9' לחוק הנוער שפיטה בהתאמה, בשינויים המחויבים. יודגש, כי הקטין שאינו בר עונשין אינו בר אחריות פלילית ולא ניתן להעמידו לדין, ותחולת ההסדרים החלים על חשוד, בשינויים המחויבים, נועדה להעניק לו הגנה מיטבית, ככל הניתן בנסיבות העניין.

ה. הפניית קטינים עד גיל 12 לעובד סוציאלי לחוק הנוער טיפול

(1) זומן קטין שאינו בר עונשין החשוד בביצוע עבירה, לתחנת משטרה לצורך מסירת עדותו, וסירב הורהו, או אפוטרופסו לסור לתחנה עימו, לא ניתן לחייבו למסור עדות. הייתה העבירה בה נחשד הקטין עבירת מין או עבירת אלימות שאינה כלפי רכוש יועברו פרטי הקטין ופרטי המקרה לידיעת עו"ס לפי חוק הנוער טיפול.

(2) כמו כן, יועברו לידיעת עו"ס לחוק הנוער טיפול פרטיהם של קטינים אשר הוגשו לגביהם תלונות באירועים חוזרים אשר הצטברותם מעוררת דאגה לשלומם.

(3) בנוסף על האמור לעיל, ניתן להעביר לידיעת עו"ס לחוק הנוער טיפול פרטיו של קטין שהעבירה בגינה הוגשה תלונה כלפיו מעלה אצל החוקר דאגה בנוגע לטובת הקטין בשל חומרתו או נסיבותיו החריגות של האירוע שפורט בתלונה.

- (4) אם קיים חשש לשלומם ובטחונם של הקטין שאינו בר עונשין, או שיש חשש שיעבור עבירה נוספת, או שיש צורך בטיפול מיוחד בעניינו, יש ליצור קשר ללא דיחוי עם עו"ס לחוק הנוער טיפול אשר ישקול הפעלת סמכויותיו על פי חוק. הפניה לעו"ס לחוק הנוער טיפול תעשה על ידי חוקר נוער או קצין נוער.
- (5) קטין שאינו בר עונשין, החשוד בביצוע עבירה או שנתקיימה בו אחת מעילות הנזקקות האחרות¹, יועברו פרטיו לעובד סוציאלי לחוק הנוער טיפול על גבי טופס "הפניית קטין לעו"ס לחוק הנוער", מיד עם סיום חקירתו.
- (6) קטין שאינו בר עונשין, יועברו פרטיו לעובד סוציאלי לחוק הנוער טיפול על גבי טופס "הפניית קטין לעו"ס לחוק הנוער", גם אם הגיע למשטרה שלא בעקבות ביצוע מעשה שהוא עבירה פלילית וגילו עד 18 שנה.
- (7) טופס ההפניה יישלח מיד עם סיום הטיפול למנהלי המחלקות לשירותים חברתיים בעיריות או במועצות המקומיות, בהתאם למקום המגורים של הקטין. מנהלי המחלקות הם שיפנו את טופס ההפניה לטיפול של עובד הסוציאלי המתאים.
- (8) במקרים בהם יש צורך בהתייחסות דחופה לקטין – יש להפנות את הקטין מיידית למנהל המחלקה לשירותים חברתיים, ולאחר מכן לשלוח ההפניה בכתב.
- (9) בעיריות ובמועצות מקומיות, בהן הוסדר בכתב, בין קצין הנוער המרחבי/המחוזי ובין מנהל המחלקה לשירותים חברתיים, שהקשר יתבצע ישירות עם עובד סוציאלי לחוק הנוער טיפול בלשכת הרווחה באזור מגורי הקטין – יישלח טופס ההפניה, או במקרים הדחופים כאמור בס"ק ב לעיל – יופנה הקטין שאינו בר עונשין, בהתאם להסדר זה.
- (10) העתק מטופס ההפניה יתויק בתיק שבו מעורב הקטין.
- (11) **פרטי הקשר של העובדים הסוציאליים המחוזיים מצויים בנספח לנוהל זה. סעיף זה לא הותר לעיון הציבור בהתאם לסעיף 9(ב)(5) לחוק חופש המידע.**

1. **נפתח תיק פ.א נגד חשוד שבדיעבד נתגלה כי הוא קטין שאינו בר עונשין**

- (1) התיק ייסגר, סיווגו ישונה ל-ט' (ט' – טיפול) וייסגר מעילה "הנילון אינו בר עונשין מטעמי גיל".
- (2) הוזהר במערכת טופס מ – 3004, יבוטל.
- (3) יימחקו אמצעי זיהוי שניטלו.
- (4) המשך החקירה יבוצע כמפורט לעיל בסעיפים ב (1-8).

2. **כאשר זהותו של קטין שאינו בר עונשין אינה ידועה**

- (1) הקטין יילקח, גם בניגוד לרצונו, לתחנת המשטרה, כדי לברר את זהותו. את פרטי הקטין והמידע לגביו, יש להעביר לעובד סוציאלי לחוק הנוער.

¹ "קטין נזקק" לפי סעיף 2 לחוק, קטין שאינו בר עונשין הוא נזקק כאשר נתקיים בו אחת מאלה:

- (א) לא נמצא אחראי עליו;
 (ב) האחראי על הקטין שאינו בר עונשין אינו מסוגל לטפל בו או להשגיח עליו, או שהוא מזניח את הטיפול או ההשגחה;
 (ג) הוא עשה מעשה שהוא עבירה פלילית ולא הובא לדין בפלילים;
 (ד) הוא נמצא משוטט, פושט יד או רוכל, בניגוד לחוק עבודת הנוער, תשי"ג – 1953;
 (ה) הוא נתון להשפעה רעה, או שהוא חי במקום המשמש דרך קבע מקום עבירה;
 (ו) שלומם הגופני או הנפשי נפגע או עלול להיפגע מכל סיבה אחרת;
 (ז) הוא נולד כשהוא סובל מתסמונת חסר בסם (סינדרום גמילה).

- (2) לא עלה בידי הקצין המוסמך לאתר ולזהות את הקטין, יורה על זימון לאלתר של עובד סוציאלי לחוק הנוער להמשך טיפול בקטין ואיתור פרטיו המזהים. איתר עו"ס חוק הנוער את פרטיו המזהים של הקטין, ימסור את המידע לגביו לקצין המוסמך.
- (3) חלפו 3 שעות, וטרם התבררה זהותו של הקטין שאינו בר עונשין, יועבר הקטין פיסית לידי משרד הרווחה באמצעות עובד סוציאלי לחוק הנוער.

ח. כאשר זהותו של קטין אינה ידועה וקיים ספק באשר להיות קטין שאינו בר עונשין

- (1) הקטין יובא לתחנת המשטרה לצורך בירור זהותו ולצורך חקירתו. הבירור ייעשה בהקדם האפשרי. לצורך כך, וכל עוד לא התברר גילו עד תום, ניתן להשתמש בסמכות העיכוב והמעצר כאילו היה בגיל האחריות הפלילית.
- (2) לא עלה בידי הקצין המוסמך לאתר ולזהות את הקטין, יורה על זימון לאלתר של עובד סוציאלי לחוק הנוער להמשך טיפול בקטין ואיתור פרטיו המזהים. איתר עו"ס חוק הנוער את פרטיו המזהים של הקטין, ימסור את המידע לגביו לקצין המוסמך.
- (3) חלפו 3 שעות, וטרם התבררה זהותו של הקטין, ניתן לעוצרו.
- (4) אם תוך 12 שעות מרגע עיכובו של הקטין, טרם התבררה זהותו ויש עילה נוספת להארכת מעצרו, יובא בפני שופט להארכת מעצרו זאת להמשך חקירה ובירור פרטיו המזהים. לא ניתן להביא הקטין בפני שופט תוך 12 שעות מחמת "סיבה מיוחדת", יוארך מעצרו על ידי הקצין המוסמך ב-12 שעות נוספות, כמפורט בס' 10ד' לחוק הנוער שפיטה.
- (5) התבררה זהותו של הקטין והוא בגיל האחריות הפלילית, המשך טיפולו בהתאם לנהלים ולהנחיות אח"ם, לפי העניין.

5. פיקוח ובקרה

הפיקוח והבקרה על ביצוע הוראות נוהל זה הם באחריות הקצין המוסמך בתחנה. פעולות פיקוח ובקרה יבוצעו גם על ידי קציני הנוער המרחביים והמחוזיים, וכן על ידי מדור נוער במחלקת נוער ומשפחה בחטיבת החקירות.

נספח א

נספח זה לא הותר לעיון הציבור על פי סעיף 9(ב)(5) לחוק חופש המידע, תשנ"ח-1998